

Tavaszi

Rádióhallgatók

Parasztlány

Műhely

Fontos Sándornál

Fontos Sándor festményei előtt mindig a tiszta és őszinte emberi érzések és gondolatok erősödnek a szemlélőben. Az egyszerű szavakkal fogalmazott, érthető magyar beszéd — ez az ő festészetének alapja. Nem felvett póz, nem úri szabók által ráigazított felöltő, nem megideologizált „ez van!”, hanem átélt és megérlelt emberművészi alapállás. Elszakadhat-e az ember a gyermekkor meghatározó éveitől? Kitérőlhettek-e életünkben évtizedek megpróbáltatásokkal, sikerekkel és bukásokkal terhes nyomait?

— Gyermekemkorom máig legmaradandóbb élményei a Maros-és Tisza-parti séták és barangolások. A szederindák és füzesek mindig változó, s mégis marandóságot sugalló világa. Szívesen emlékszem a bogárgyűjtésekre, lepkefogásokra. Ezek után talán nem véletlen, hogy erdész szerettem volna lenni. Erdész, akinek a legtöbb lehetősége van a természettel való minél teljesebb azonosulásra, aztán megsemmisítem, hanem gyerekek tanítója a pusztamérges és az üllési tanyavilágban. Azért a természettel való kapcsolatam nem szakadt meg. Ma is a fák, növények indítják meg leggyakrabban festői képzeletemet.

Festményeim egymás után. Alföldi tájak, tanyák, csenevész erdők, virágzó kertek. Napraforgók, sudár kukoricaszárak, ringó búzakaralások. A földbeli és a földből élő emberek növényei, az élet jelképe. A képeken a föld barnái, lombárgák, haragoszöldek, az ég és a vizek kékei, a virágzó fák rózsaszínei. Az egyik festmény üde és friss, mint egy népdal, a másik súlyos és tömör, mint egy ballada, a harmadik előtt népmesék jelennek meg előttünk. Az egyik a kubizmus érett és férfias fegyverme uralkodik, a másikon már szinte szürrealista táncot járnak a növényi formák, a harmadikról a mély humánus realitása tűkrögződik. Az Alföldön Alföldet festeni nem lehet a tér, a távlat érzékeltetése nélkül. Fontos képeim a távlatok azonban nem a perspektíva jelenti, hanem az egymás mögötti térrétegek síkba terítése, a rétegek színekkel való érzékeltetése,

— Ezek a tárgyi jelek, a valóság hozzám közelálló növényi formái lírai-romantikus-jelképes töltésükkel segítik kifejezési szándékamat. Lappangó érzéseket hoznak felszínre bennem, s bízom benne, hogy a nézők egy részében is. S ha ez így van, akkor azt hiszem, ezt nevezhetjük a képek varázsának. En ezt a festői világot szeretem, ebben érzem otthon magam. A kukorica képzőművészeti ábrázolása régóta foglalkoztat. Különös vonalrendszere, síkjainak törései gótikus ruharedőkre emlékeztetnek. Ez a különös építkezés indítja meg mindig fantáziámat. A napraforgó dekorativitása, jelképesége közismert. Az alföldi emberek tudatában évszázadok óta a Nap földi jelképe, mely szomorú sorsok tanúja is. Formai tökéletessége, áttételei végtelen sok variációs lehetőséget rejtnek. A búza a termékenység, az élet szimbóluma. Ezért próbálkozom a női test, az anyaföld és a belőle sarjadó új élet képzőművészeti megjelenítésével. A téli és kora tavaszi őszibarackfák vörös ágainak finom szövevénye, vonalrendszere már régen megragadott. Az ágak ritmusa, struktúrája sok érdekes megoldási lehetőséget tartogat még.

Fontos Sándor képein jelen vannak az emberek is. A volt szomszédok, ismerősök, barátok. Azok a parasztemberek, akik között 23 évet töltött el. Ismeri őket, örömeiket és bánataikat, hétköznapijaikat és ünnepeiket egyaránt. Összefogott, summázott parasztjai, asszonyfigurái mindig többlet jelentenek egy-egy portrénál. Sorsok, életmódok hordozói.

— A parasztemberekről komplex kép él bennem. Nem modell után festek, hanem kilikrályosodott belső kép alapján. A kapcsolat nem szakadt meg egykori szomszédaimmal, barátaimmal azzal, hogy beköltöztem Szegedre. Ma is kijárok hozzájuk, s ők is felkeresnek néha. Nemrégiben parasztházaspár keresett meg. Most felépült új lakásukba tölem vásároltak három képet. Meglepően biztos ízléssel választották ki a képek közül a három legsikerültebbet.

Fontos Sándort ez év elején beavasztották a Magyar Képzőművészek Szövetségébe. Ez elismerése több mint két évtizedes alkotói munkásságának, mely rangot ad, nemcsak neki, hanem a fellendülőben levő egész szegedi képzőművészetnek is. Ma is aktív pedagógus. Hogyan sikerül összeegyeztetni tanítást és alkotást külön-külön is egész embert igénylő munkáját?

— A tanyai pedagógusévek ott-hosszúsága, bensőségessége itt a városban hiányzik. A tanítás feltétlenül biztosít egy létminimumot, de hátránya is van. A munkák nagy része kiállításra kerül, ritkán tudunk elmélyedni egy-egy nagyobb alkotásban, s mintha ezen a tájon mindenki tudná a maga helyét. Talán ezért is ritka a kiemelkedő siker, ezért is kevés a meghatározóan jelentős mű.

TANDI LAJOS

Sokkal több, mint üzlet

Régeen felismert szabály, hogy: ha azt akarod, hogy jó híred legyen a világban, tartsd jól az idegeneket. Azaz: el kell látni minden széppel, jóval, mi szem-szájnak — és szellemnek ingere, s akkor nem fog csalódní egymásban vendég és vendéglátó. Mert bőségesen megtérül a befektetett energia — és mi tagad, a pénz is.

Március vége, egyre közeledünk az idegenforgalmi főszezonhoz. Minden szervezet, intézmény, amelynek valami kevéske köze is van a vendégfogadáshoz, tanácskozássra ül össze. A magyar—jugoszláv idegenforgalmi találkozójaival egyidőben Sívó Tibor, a Belkereskedelmi Minisztérium osztályvezetője — a megyei tanács kereskedelmi osztálya és a Magyar Közgazdasági Társaság megyei szervezete felkérésére — tartott tájékoztatót a napokban Szegeden, idegenforgalmunk helyzetéről és fejlesztésének alapelveiről.

Magyarországon három szempontot kell kiemelni, ha az idegenforgalom legaktuálisabb kérdéseire keressük a választ. Az első az, hogy nem akarjuk szétválasztani a belföldi turizmust és a szocialista, a kapitalista országokból ideáramló forgalmat. Sem társadalmilag, sem gazdaságilag, sem politikailag nem lenne indokolt, hogy különbséget tegyünk, főként, ha fejlesztésről van szó.

Sokan felteszik a kérdést — milyen hatása van az emberek áramlásának, a ki- és beutazásoknak? Természetes, hogy vannak pozitív, és vannak negatív következményei is; az egyenleg azonban mindenképpen plusz előjelű. A káros hatásokról is tudunk, adminisztratív módszerekkel azonban nem szüntethetők meg ezek a problémák. Végül soron azonban nyereségesnek mondható idegenforgalmunk: 180 ezer magyar származású külföldi látogatott Magyarországra. Mi más ez, ha nem politikai nyereség? És ugyancsak a „bevitel” listán könyvelhetjük el többi között Szent-Györgyi Albert búcsúszavait a Margitszigeti szalóban: Ha egészséges lesz, egy-két éven belül visszajön ide.

A jó vendégfogadó jövője biztosítékát látja és láthatja minden elbűcsűzött vendégben. Ebből fakadnak az idegenforgalom személyi feltételei is. Csak fegyelmezett dolgozókkal szabadna benépesíteni a vendéglátó szakmákat, olyanokkal, akikben van emberi tartás, és akik őszintén büszkék vívmányaikra. Aki gyakran találkozik külföldiekkel, főként nyugatiakkal, tudja jól, hány és hány nehéz kérdés elé állítja az embert. Általános műveltség, politikai felkészültség nélkül aligha lehet életünk folyásáról hűen felvilágosítani az idegent. Aki az idegenforgalomban dolgozik, attól joggal elvárható, hogy tájékozott, művelt ember legyen, és nem utolsósorban az, hogy nyelveket tudjon.

Helyénvaló a kérdés ezek után: mi a közgazdasági mércéje az idegenforgalomnak? Kezdjük a sort a pénzzel. Míg 1970-ben 31,5 millió dollár és 37,1 millió rubel, 1973-ban 72 millió dollár és 81 millió rubel volt a bevétel. De nemcsak kapunk, adunk is ezért valamit.

Nemcsak az a cél, hogy többször látogasson el hozzánk egy-egy külföldi, hanem az is, hogy minél hosszabb ideig maradjon nálunk. Az igazsághoz tartozik, hogy egyelőre nincsenek arányban idegenforgalmunk vendéglátási feltételei a kereslettel. Főként a főszezonban mutatkoznak a hiányosságok. 1971. óta mégis csökkent azoknak a turistáknak a száma, akik csak egy napig tartózkodtak az országban. Kéthárom, sőt több napig is sikerült itt marasztalni nagyrészüket, s ezt nemcsak pénzbefektetéssel értük el.

Mire költik a pénzüket vendégeink? A tapasztalat azt mutatja, hogy főként szállásra és étkezésre. Minden egyéb háttérbe szorult, mintha semmi más kínálata nem lenne az országnak, mint a jó szegedi halászlé és boraink. A szervezés gyengeségén kell változtatnunk, hogy ne becsúljuk túl a gasztronómia vonzóerejét a kelleténél, hiszen csak a finom, vagy éppen túl zsíros, kiadós magyar ízekért nem indul útnak egyetlen külföldi sem.

Közgazdasági problémákat okoz az idegenforgalom idényjellege. Tulajdonképpen a nyári két hónap alatt zajlik le a nagy vendégjárás. Ez azt jelenti, hogy a befektetett pénz a többi hónapokban egyáltalán nem térül meg. S minél inkább fejlesztünk, annál inkább fenyeget bennünket a ráfizetés. Ezen is lehet — és kell változtatnunk. Ha az idegenforgalmi idényt „megnyújtjuk”, különböző ajánlatokkal, rendezvényekkel tesszük vonzóvá az országot, sokat nyerhetünk. Ismételjük: az egész országot kell vonzóvá tenni, nem Budapestet és a Balatont — területileg is szét kell „húzni” az idegenforgalmat. És még egy: nagyobb engedményeket kell tenni az

árakban. Akár egy utazási iroda, vendéglátó vállalat és valamelyik közlekedési vállalat közös akciójaként.

A vendéglátás elengedhetetlen feltétele a szállás. Tavaly 24 millió „vendégszákát” töltötték nálunk a különböző szálláshelyeken a turisták, s ennek csak 25 százaléka szállodában. Kénytelenek vagyunk átértékelni ezek után a fizető vendégszolgálat szerepét: nem csupán szállodapótlást szolgál. A tapasztalatok azt mutatják, hogy még a fejlett kapitalista országok turistái között is sokan vannak, akik meg-hittebb, csendesebb helyen akarnak megszállni. És közrejátszik az is, hogy így könnyebben tudnak kapcsolatot teremteni az itt élő emberekkel.

Idegenforgalmunknak van egy új hatása is: felfedezték Magyarországot a nemzetközi kongresszusok, konferenciák szervezői. Harminc év alatt nem volt nálunk annyi rendezvény, amennyi az idén lesz. Egyelőre pedig nem vagyunk kellően felkészülve rá: nincs elegendő megfelelő tárgyalóterem, rosszak a szállóközberendezések, ha egyáltalán vannak, s a közlekedés is nagy kívánni valót maga után. Mégis, egyre-másra kérnek fel bennünket konferenciák lebonyolítására. Nagy előkészületekkel láttunk hozzá a nemzetközi közgazdasági kongresszus megrendezésére Pesten. A főváros azonban nem bírja egyedül elviselni ezt a megterhelést, az ország több városát be lehet kapcsolni az ilyen-fajta vendégfogadásba. Például, ha Szeged elbírja az ünnepi hetek forgalmát, egy-egy konferencia sem lenne túl megerőltető számára. Ezt csak alátámasztja egyetemiváros-jellege is.

S maradunk is saját pátriánk-nál, Csongrád megyénél. Gond-jaink, feladataink nagyjából azonosak az országgal. Sajátos jellegét a két határátkelő hely adja meg: tavaly 809 ezer 800 külföldi turistát fogadtunk, legtöbben azonban csak átutaztak a megyén. Idegenforgalmi bevételünk 15 százalékkal növekedett a tavalyihoz képest. (Az országos növekedés 20 százaléka.) Ebben a szegedi ünnepi heteknek is jelentős része volt. Csongrád megye vonzóerejét és befogadóképességét fejlesztenünk kell, jobbanki kell használnunk az idegenforgalmi rejtvő politikai és gazdasági lehetőségeket.

A megyei tanács azt tervezi, hogy felkéri az MTESZ megyei szervezetét, dolgozza ki Csongrád megye idegenforgalmának tízéves fejlesztési irányelveit. Pályázati felhívást is adnak majd ki a megye lakossága, a vállalatok, szövetkezetek, intézmények részére, amelynek az lesz a célja, hogy a sokrétű javaslatokat összegyűjtsék, és ennek alapján döntsenek arról, hogyan célszerű fejleszteni Csongrád megye idegenforgalmát.

CHIKÁN ÁGNES